

क्रोमटग्राफी

क्रोमटग्राफी कुनै घोलमा भएका भारी र हलुका कणहरूलाई छुट्याउने विधि हो । यस पाठमा हामी फिल्टर कागज, टिस्यु र थोरै मात्रामा पानीको प्रयोग गरेर रङ्गका कणहरूलाई छुट्याउछौं। यस विधिको प्रयोग वैज्ञानिक क्षेत्रमा मात्र हुनु पर्छ भन्ने छैन । त्यसैले यस पाठमा हामी यस विधिलाई एउटा रमाइलो खेल खेल्न र अनौठो तरिकाले रङ्ग भर्न प्रयोग गर्नेछौं ।

हामीलाई यी सामग्रीहरू चाहिन्छन् ।

क्रोमेटोग्राफी विधिको प्रयोग गर्न हामी तल दिएका निर्देशनहरूसँगै अघि बढौं है त ।

१

रङ्गदानी लिने र त्यसको एउटा कोठामा थोरै रातो रङ्गको धुलो र अर्को कोठामा हरियो रङ्गको धुलो हाल्ने । केही थोपा पानी हालेर रातो र हरियो रङ्गका अलग-अलग घोलहरू बनाउने ।

नोट: घोल बनाउन सबै रङ्ग एकै चोटी प्रयोग नगर्नु । अरू क्रियाकलापका लागि पनि रङ्ग आवश्यक हुने भएकाले आधारभन्दा धेरै रङ्ग बाँकी राख्नुपर्छ ।

२

एउटा टिस्यु पेपरलाई हत्केलाका बीचमा राखी बटारेर सलेदो बनाउने। एउटा पेपर कपमा आधा हुने गरी पानी हाल्ने ।

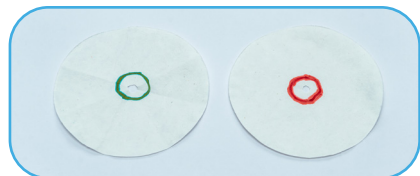
३

एउटा फिल्टर कागजलाई चौथाई पारेर पट्याउने र सलेदो छिराउन बिचमा टुप्पो काटेर प्वाल पार्ने । सलेदोले फिल्टर पेपरलाई छुनु आवश्यक भएकाले प्वाल ठूलो त हुन्न भनेर काट्नु अघि नै तय गर्नुपर्छ ।

४

पेन्टब्रस प्रयोग गरी उक्त प्वालको वरिपरी हरियो र रातो रङ्गका पातला घेरा बनाउने ।

५

सलेदोलाई अघि बनाएको फिल्टर पेपरको प्वाल भित्र छिराउने। उक्त फिल्टर पेपरलाई सलेदोको तल्लो भाग पानीमा डुब्रे गरी कपको माथि राख्ने ।

६

अब रातो खाद्य रङ्गका लागी पनि यहि प्रक्रिया दोहोरयाउने। केहि समय परखेर हेरौं। के देख्यौ त?

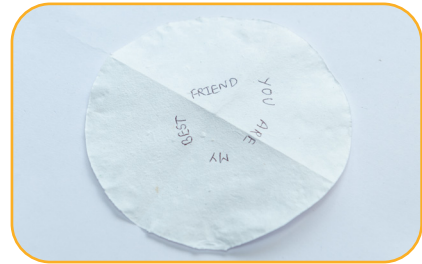
के तिमीलाई थाहा छ हामीले यो विधि प्रयोग गरेर एउटा रमाइलो खेल खेल्न सक्छौं नि? त्यस खेलको नाम हो गोप्य सन्देश ।

तल दिएका निर्देशनले तिमीलाई यो खेल खेल्न मदत गर्नेछन् ।

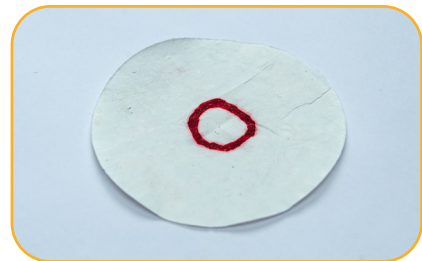
१

पहिला फिल्टर पेपरको बिचमा एउटा सन्देश लेख्ने । बल पेन अथवा पेन्सिल जे प्रयोग गर्दा पनि हुन्छ तर पानीमा घोलिने खालको मसी चाहिँ हुनु भएन ।

२

खाद्य रङ्गको अलिक बाक्लो घोल बनाउने र त्यो अघि लेखेको सन्देशलाई पेन्टब्रस प्रयोग गरेर यस नयाँ घोलले ढाक्ने ।

३

यसलाई सुक्न देऊ अनि आफ्ना साथीहरूसँग गोप्य सन्देश साटासाट गर ।
आफ्ना साथीहरूलाई क्रोमटग्राफी प्रयोग गरेर त्यहाँ भएको रङ्ग हटाएर गोप्य सन्देश पढ्न लगाऊ।

भौतिकशास्त्री जसरी सोचेर हेरौं

पानीसँगै किन खाद्य रङ्ग पनि कागज भरी फैलिएको होला ?

गणितिज्ञ जसरी सोचेर हेरौं

किन भिजेको क्षेत्र बढ्दै जाँदा पानी बिस्तारै फैलिन थालेको होला ?

के तिमीले याद गर्यौं कसरी कागजमा पानीको मात्रा बढ्दै जाँदा पानीले आफूसँगै रङ्ग लिएर गयो? यस गुणलाई पानीको प्रयोगबाट चित्र बनाउन प्रयोग गरौं है त।

यहाँ दिइएका निर्देशनहरूले तिमीलाई सघाउनेछन् ।

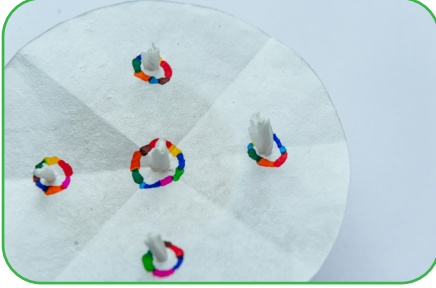
१

फिल्टर पेपरमा काटेर एक भन्दा बढी प्वाल पार्ने ।

२

प्यालको संख्या जति छन् त्यतिवटै सलेदोहरू बनाउने ।
साइन पेनले ती प्यालका वरिपरी रङ्गिन गोलाकारहरू बनाउने र सलेदोलाई प्यालहरूमा राम्ररी
छिराउने ।

३

पेपर कपमा आधा जती पानी भर्ने । यदि प्यालहरू टाढा छन् भने एक भन्दा बढी कप चाहिन्छन् ।
सलेदोहरू पानीमा डुब्ले गरी त्यस फिल्टर पेपरलाई पेपर कपको माथी राख्ने र पानीलाई सलेदोमा
चढ्न दिने ।

४

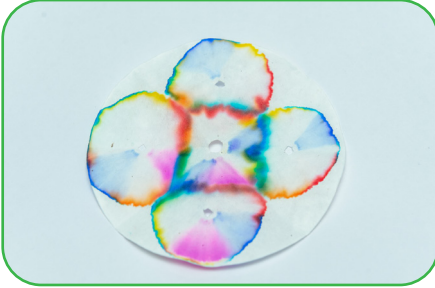
जब पानीले रङ्गहरू बगाएर केन्द्रबाट टाढा लैजान थाल्छ तब सलेदो वरिपरी भएका भिजेका गोलाकार क्षेत्रमा खाद्य रङ्गको धुलो छर्किने। पानीलाई यी रङ्गहरू पनि बगाएर लैजान दिने।

नोट: अत्यधिक मात्रामा रङ्ग छार्किनाले तिम्रो चित्र बिगार्न सक्छ। ठिक्क मात्रामा रङ्ग छर्किनु पर्छ।

५

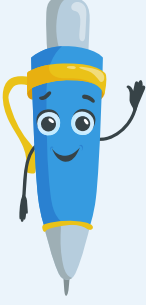
तिमीलाई रङ्ग फैलाउन पुग्यो जस्तो लागेपछी सलेदोलाई हटाइदिने। अब फिल्टर पेपरलाई केहि समय सुक्न देऊ।

आफ्नै डिजाइन प्रयोग गरेर गज्जबका चित्रहरू बनाऊ। तल दिइएका नामुनाहरूले तिमीलाई आइडिया लिन मद्दत गर्छन।

हामीले पानीबाट चित्र बनाउँदा यी सुझावहरू उपयोगी हुने पायौं ।

- ✓ प्वालमा सलेदो राम्रोसँग अडकिनु पर्छ। सलेदोमा भएको प्वाल वरिपरी कागज खुकुलो भएको खण्डमा पानी बिस्तारै फैलिन्छ ।
- ✓ धुलो रङ्गलाई एकदम कम मात्रामा र बिस्तारै छर्किनु पर्नेहुन्छ। अत्याधिक मात्रामा खाद्य रङ्ग प्रयोग गर्दा फिल्टर पेपरमा भएका अरू रङ्ग ओझेलमा पर्न सक्छन् ।
- ✓ कपमा एउटा फिल्टर पेपरलाई भिजाउन सक्ने गरी पर्याप्त मात्रामा पानी हुनुपर्छ ।

हाम्रो सिकाई अनुभवबारे सोचौं

यी वाक्यहरू पूरा गर :

मलाई पहिला लाग्थ्यो कि _____

र अहिले मलाई लाग्छ कि _____ ।

म _____ का बारेमा अझै जान्न चाहन्छु ।

तिमीले आफ्नो साथीहरूले गरेका कामबाट के कस्ता आइडियाहरू पायौ त ?
